

WALDEMAR SEREMAK SAC

KAPŁAN WOBEC EUCHARYSTII – WIELKIEJ TAJEMNICY NASZEJ WIARY

WSTĘP

8 X 2004 r. Jan Paweł II ogłosił w Watykanie – z okazji zaplanowanej na dzień 17 X 2004 r. inauguracji Roku Eucharystii – list ap. *Mane nobiscum Domine*, w którym m.in. naucza, że Eucharystia ma być szkołą pokoju. Z tego samego powodu, tj. z okazji inauguracji obchodu przez Kościół Roku Eucharystycznego, 10 X 2004 r. w Guadalajarze rozpoczął się Międzynarodowy Kongres Eucharystyczny, który trwał do 17 X 2004 r. Aktem zakończenia obchodu Roku Eucharystii będą zaś obrady Synodu Biskupów, zaplanowanego na październik roku 2005.

Wspomniany dokument wpisuje się w bardzo obszerny zbiór innych, zawierających naukę Ojca Świętego na temat Eucharystii. W tym miejscu warto zauważyć, że niemal na początku swego pontyfikatu ogłosił on list ap. *Dominicae Cenaе* (datowany: 24 II 1980 r.), zaś całkiem niedawno, bo 17 IV 2003 r., encyklikę *Ecclesia de Eucharistia*. Treść tych dokumentów – po uwzględnieniu treści dokumentu ogłoszonego 8 X 2004 r., o którym mowa powyżej, a także wielu innych zawierających naukę Jana Pawła II na temat Eucharystii i inicjatyw zmierzających do oddania czci Jezusowi eucharystycznemu oraz do wzbudzenia na nowo w wiernych świadomości wielkiej, bezcennej wartości, jaką ma dla ludzi ten dar Boży, i pobudzenia wszystkich członków Kościoła do przyjęcia godnej człowieka wiary postawy wobec Niego – umożliwi uznanie tematyki dotyczącej Najświętszego Sakramentu za jedną z głównych w szerokim nurcie nauczania papieskiego. Znajomość

tego, co o Eucharystii mówił Ojciec Święty, pozwala stwierdzić, iż temu tematowi jest on nieprzerwanie wierny i głoszenie nauki o niej uważa za rzecz niezwykle ważną i pilną w wymiarze całego Kościoła, całej rodziny ludzkiej i całego świata. Oprócz wymienionych z tytułu dokumentów nauczania Jana Pawła II na temat Eucharystii, z tematem tym wiążą się ponadto jego listy wielkoczwartkowe do kapłanów, a także homilie i przemówienia wygłoszone przez niego podczas uroczystości Bożego Ciała, jak również w związku z kongresami eucharystycznymi czy jego spotkaniami z dziećmi pierwszokomunijnymi itp. Zagadnieniom dotyczącym Eucharystii poświęcił Jan Paweł II wiele miejsca także w innych, niż wymienione, wielkich dokumentach swego nauczania, jak np. w encyklice *Redemptor hominis* (4 III 1979), encyklice *Dominum et Vivificantem* (18 V 1986) czy w adhortacji ap. *Reconciliatio et paenitentia* (2 XII 1984)¹ Oczywiście, nie można tu pominąć tego, co na temat Eucharystii jest powiedziane w Kodeksie Prawa Kanonicznego, promulgowanym przez Jana Pawła II 25 I 1983 r., czy w Katechizmie Kościoła Katolickiego, ogłoszonym przez niego 11 X 1992 r.²

Znamienną cechą wystąpień Jana Pawła II dotyczących Eucharystii jest to, że wielki w nich nacisk położony jest m.in. na umożliwienie ich adresatom znalezienia odpowiedzi na pytanie o jej istotę. Ojciec Święty starał się ukazać, czym ona jest, za pomocą różnych określeń. Uświadomienie sobie tego, czym jest Eucharystia, poznanie wielkości daru otrzymanego w niej przez człowieka od Boga, to bowiem droga do godnego przyjęcia tego daru Bożego i do osiągnięcia celu postawionego przez Boga przed ludźmi – doskonałości chrześcijańskiej, szczytów życia duchowego, uświęcenia się osoby ludzkiej.

1. ISTOTA EUCHARYSTII

Aby znaleźć odpowiedź na pytanie o to, jaką winna być postawa wiernych, szczególnie kapłanów, osób duchownych, wobec Eucharystii, na pewno jest rzeczą konieczną uświadomienie sobie jej istoty, tego, czym ona jest. Na bogactwo tej rzeczywistości, jaką jest Eucharystia, wskazuje, jak to zauważają

¹ Por. RH 20; DV 62-63; RP 27.

² Por. KPK kan. 897-958; KKK 611, 671, 737, 766, 790, 838, 864, 893, 950, 1000 n., 1074, 1094, 1097, 1106, 1113, 1118, 1162, 1210 nn., 1322 nn., 1392 nn., 1436, 1517, 1524, 2120, 2177 n., 2643.

autorzy Katechizmu Kościoła Katolickiego³, m.in. wielość nazw, za pomocą których jest ona określana. Każda z nich oddaje inny aspekt sakramentu Eucharystii, odsłaniając w jakimś zakresie jego istotę. We wspomnianym katechizmie wymienione są następujące: *Eucharystia*⁴ (akcent został tu postawiony na dziękczynienie składane Bogu), *Wieczerza Pańska*⁵ (bierze się tu pod uwagę moment ustanowienia tego sakramentu, ostatnią wieczerzę i zapowiedzianą *uczcie godów Baranka* [por. Ap 19, 9] w niebieskim Jeruzalem), *Łamanie chleba*⁶ (tak pierwsi chrześcijanie nazywali swoje zgromadzenie eucharystyczne, którego charakterystycznym znakiem było m.in. przejęte od Chrystusa i wykonywane wedle Jego życzenia łamanie Chleba), *Zgromadzenie eucharystyczne*⁷ (Eucharystia jest bowiem celebrowana w zgromadzeniu wiernych), *Pamiętka Męki i Zmartwychwstania Pana*⁸, *Najświętsza Ofiara*⁹ (uobecnia ona jedyną ofiarę Chrystusa Zbawiciela, w którą włącza ofiarę Kościoła), a także: ofiara Mszy świętej, ofiara pochwalna, ofiara duchowa (w nawiązaniu do: Hbr 13, 15; 1 P 2, 5), ofiara czysta (por. Ml 1, 11) i święta (dopełnia i przewyższa ofiary Starego Przymierza), *Święta i Boska liturgia* (celebrowanie tego sakramentu zajmuje w liturgii Kościoła centralne miejsce i jest jej najgłębszym wyrazem), celebrowanie *świętych Misteriów*, *Najświętszy Sakrament*¹⁰ (to sakrament sakramentów), *Komunia*¹¹ (przez ten sakrament jednoczymy się z Chrystusem, czyniącym nas uczestnikami swojego Ciała i swojej Krwi), *rzeczami świętymi*¹² (co jest pierwotnym znaczeniem „komunii świętych”, tj. świętych obcowania, o której mowa w Symbolu Apostolskim), *chleb aniołów*¹³, *chleb z nieba*¹⁴, *lekarstwo nieśmiertelności*¹⁵, *wiatyk*¹⁶, *Msza święta*¹⁷ („ponieważ liturgia, w której dokonuje się misterium zbawienia, kończy się posłaniem wiernych [missio], aby pełnili wolę

³ Por. KKK 1328 nn.

⁴ Por. KKK 1328.

⁵ Por. KKK 1329.

⁶ Por. tamże.

⁷ Por. tamże.

⁸ Por. KKK 1330.

⁹ Por. tamże.

¹⁰ Por. tamże.

¹¹ Por. KKK 1331.

¹² Por. tamże.

¹³ Por. tamże.

¹⁴ Por. tamże.

¹⁵ Por. tamże.

¹⁶ Por. tamże.

¹⁷ Por. KKK 1332.

Bożą w codziennym życiu”¹⁸). Lista nazw sakramentu Eucharystii nie jest, jak to wynika z punktu 1331 Katechizmu Kościoła Katolickiego, zamknięta. Sens każdej z wymienionych nazw tegoż sakramentu jest więc wyjaśniony w Katechizmie Kościoła Katolickiego w sposób wyrazisty. Na pewno wykładania katechizmowa nie zamyka, ale otwiera wielkie możliwości przed tymi, którzy chcieliby ten sens zgłębić.

Jan Paweł II poucza o istocie Eucharystii – czyniąc to bardzo wymownie – w całym swym tak niezwykle bogatym w treść nauczaniu jej poświęconym, ale szczególnie w największych, w całości jej dotyczących, swych dokumentach, tj. w liście ap. *Dominicae Cenaе* i w encyklice *Ecclesia de Eucharistia*, próbując na ich wstępie wyjaśnić tajemnicę eucharystyczną¹⁹ Eucharystia, sakrament Ciała i Krwi Pańskiej, uobecnienie ofiary Krzyża, znak bliskości i obecności Pana pośród nas, bezcenny dar nieba otrzymany przez ludzi za pośrednictwem kapłana, to wielka tajemnica wiary²⁰ Jest ona źródłem i szczytem życia Kościoła, życia duchowego jego członków²¹, gdyż w niej „zawiera się całe duchowe dobro Kościoła, a mianowicie sam Chrystus, nasza Pascha”²², „[...] oznacza [ona] i urzeczywistnia komunie życia z Bogiem i jedność Ludu Bożego, przez które Kościół jest sobą. Jest ona szczytem działania, przez które Bóg w Chrystusie uświęca świat, a równocześnie szczytem kultu, jaki ludzie w Duchu Świętym oddają Chrystusowi, a przez Niego Ojcu”²³, „przez celebrację Eucharystii jednoczymy się już teraz z liturgią niebieską i uprzedzamy życie wieczne, gdy Bóg będzie wszystkim we wszystkich”²⁴, „Eucharystia jest [...] streszczeniem i podsumowaniem całej naszej wiary. «Nasz sposób myślenia zgadza się z Eucharystią, a Eucharystia ze swej strony potwierdza nasz sposób myślenia» (Św. Ireneusz, *Adversus haereses*, IV, 18, 5)”²⁵

Dla życia duchowego, które polega na wejściu człowieka w bardzo bezpośrednią i zażyłą relację z Bogiem, na angażującej całą osobowość współpracy człowieka ochrzczonego z uświęcającym działaniem Ducha Świętego²⁶, na życiu w Duchu Świętym lub inaczej jeszcze mówiąc: według Ducha Święte-

¹⁸ Tamże.

¹⁹ Por. *Dominicae Cenaе* nr 2-7; *Ecclesia de Eucharistia* nr 11-20.

²⁰ *Ecclesia de Eucharistia* nr 11-20.

²¹ Por. KKK 1324-1327.

²² *Presbyterorum ordinis* nr 5 (cyt. za: KKK 1324).

²³ KKK 1325.

²⁴ KKK 1326; por. także I Kor 15, 28.

²⁵ KKK 1327.

²⁶ Por. M. C h m i e l e w s k i. *101 pytań o życie duchowe*. Lublin 1999 s. 12.

go, charakterystyczne jest to, że źródłem i mocą zapewniającą mu wzrost są sakramenty św., a szczególnie Eucharystia²⁷ Najświętszy Sakrament jest źródłem życia duchowego, gdyż nie tylko jest źródłem łaski Bożej, ale i okazją do spotkania się z jej sprawcą. Skoro istotą życia duchowego jest zjednoczenie z Chrystusem i takie naśladowanie Go, że prowadzi do upodobnienia się do Niego, to spotkanie się z Jezusem eucharystycznym, wchodzenie w Komunię z Nim, jest właśnie drogą pogłębienia się więzi zaistniałej we Chrzcie św. między człowiekiem a Jezusem Chrystusem, jest okazją do bycia w bliskości Jezusa Chrystusa, wpatrywania się w Niego, rozmowy z Nim, solidaryzowania się z intencją, która w Nim była, gdy składał z siebie Ofiarę Ojcu, uczeniem się od Niego doskonałego uwielbienia Ojca, pełnienia Jego woli.

Trzeba tu jeszcze wspomnieć o różnych rodzajach obecności Chrystusa wśród nas. Jak to wyjaśnia m.in. ks. prof. Cz. S. Bartnik, Jezus Chrystus

[...] jest obecny w żywym Kościele, we wspólnocie religijnej, w modlitwie, w wierze, miłości i nadziei, w Biblii, w słowie głoszonym, w urzędach Kościoła i charyzmatkach, we wszystkich jednostkach liturgii, a także i paraliturgii, w postępowaniu moralnym i czynie chrześcijańskim. Wszędzie przetwarza egzystencję ziemską w zbawczą, jaśniej światłością niebieską, przemienia nas swoją wszechogarniającą miłością, trwa w nas i żyje. [...] Najpełniejszy jednak sposób obecności to eucharystyczny. [...] Sobór Trydencki głosił, że Chrystus jest obecny „prawdziwie” [...] Sobór nauczał, że jest to obecność realna, rzeczywista, obiektywna i mająca znaczenie nawet dla ludzi nie mających wiary [...]”²⁸

W Eucharystii Jezus Chrystus jest obecny „i jako historyczny i jako niebieski, bo Jego człowieczeństwo i Bóstwo stanowiły i stanowią, dawniej i teraz, jedną i tę samą Osobę, Kogoś jednego i tego samego bez względu na czas”²⁹

2. EUCHARYSTIA W ŻYCIU DUCHOWYM KAPŁANA

W dokumentach Soboru Watykańskiego II jest mocno zaakcentowane to, że spośród wielu duchowych pomocy, jakimi dysponuje kapłan dla realizacji

²⁷ Por. J. S z k o d o ń. *Odpowiedzi na 101 pytań o duchowość w życiu codziennym*. Kraków 2004 s. 89-134.

²⁸ Cz. S. B a r t n i k. *Chleb życia. Rozważania dogmatyczne o Eucharystii*. Lublin 1987 s. 23; por. także: t e n ż e. *Dogmatyka katolicka*. T. 2. Lublin 2003 s. 687-699.

²⁹ Por. B a r t n i k. *Chleb życia* s. 25.

powinności uświęcenia się, wyróżniają się szczególnie dwie: karmienie się ze stołu Pisma Świętego i Eucharystii³⁰ Wytrwałe korzystanie z nich jest niezwykle ważne dla uświęcenia się kapłana. Warto zastanowić się nad tym, jak realizuje się to karmienie się ze stołu Eucharystii. Na pewno do zajęcia przez Eucharystię centralnego miejsca w życiu kapłana dochodzi przede wszystkim przez godną i sumienną celebrację przez niego Ofiary eucharystycznej i przez godne przyjmowanie Boskiego chleba³¹ Przyjmując do swego serca Jezusa eucharystycznego, kapłan doznaje w sobie pomnożenia daru Chrystusowego Ducha, niejako spotęgowania się Jego uświęcającego działania³² Kapłan oddający Chrystusowi, Najwyższemu i wiecznemu Kapłanowi, całego siebie przyjmuje za swoje usposobienie Jezusa Chrystusa, upodabnia się do Niego przez dążenie do tego, by jak On stawać się darem dla innych, jednoczy się wewnątrznie z żertwą, Ofiarą Zbawiciela, przez złożenie na ołtarzu, jako widzialnego znaku darmowej i uprzedzającej miłości Boga, całego swego życia³³ Kapłan upodabnia się więc do Chrystusa, ściśle z Nim jednoczy, wchodzi w zażyłą z Nim relację. Jego duchowość pogłębia się także poprzez adorację Najświętszego Sakramentu, nawiedzenie i osobisty kult Najświętszego Sakramentu³⁴

Warto zauważyć, że w *Dyrektorium o postudze i życiu kapłanów* odnośnie do adoracji przez kapłanów Najświętszego Sakramentu postuluje się, by odbywali ją często, a ci, którzy zaangażowani są w prowadzenie wspólnot, by poświęcali dużo miejsca adoracji wspólnotowej i „zachowali dla Najświętszego Sakramentu ołtarza, także poza Mszą świętą, uwagę i cześć większą niż dla innych obrzędów i działań”, tj. by ich wiara i miłość do Jezusa eucharystycznego nie pozwoliły, aby w tabernakulum przebywał On w samotności, a ponadto, by pierwszorzędnym dla nich czasem adoracji eucharystycznej było sprawowanie Liturgii Godzin³⁵

Na pewno pomocne dla zajęcia przez kapłanów właściwej postawy wobec Eucharystii będzie uświadomienie sobie przez nich tego, że kapłaństwo służebne zrodziło się wraz z ustanowieniem przez Jezusa Chrystusa bezkrwawej

³⁰ Por. *Presbyterorum ordinis* nr 18.

³¹ Por. W. S e r e m a k. *Znaczenie Mszy św. dla duchowego życia kapłana*. „Dobry Pasterz” 1999 z. XXIII (styczeń-czerwiec) s. 151-161.

³² Por. *Ecclesia de Eucharistia* nr 17.

³³ Por. *Dyrektorium o postudze i życiu kapłanów* [ogł. 31 I 1994 r.] nr 48; PDV 1.

³⁴ Por. *Presbyterorum ordinis* nr 18; J a n P a w e ł II. Encyklika *Ecclesia de Eucharistia* nr 25; t e n ż e. List apostolski *Dominicae Cenae* nr 2, 7; *Dyrektorium o postudze i życiu kapłanów* nr 50.

³⁵ Por. *Dyrektorium o postudze i życiu kapłanów* nr 50.

ofiary i tego, że nie ma mszy św. bez kapłaństwa Chrystusowego i że Eucharystia sprawia postęp w życiu duchowym kapłana, właściwa postawa wobec Jezusa eucharystycznego prowadzi kapłana do szczytów życia duchowego, ścisłego zjednoczenia się z Jezusem Chrystusem³⁶

3. WARUNKI OWOCNEGO PRZEŻYWANIA PRZEZ KAPŁANA TAJEMNICY EUCHARYSTYCZNEJ WEDŁUG JANA PAWŁA II

W zakończeniu encykliki *Ecclesia de Eucharistia* Jan Paweł II w słowach: „Jeśli «Magnificat» wyraża duchowość Maryi, nic bardziej niż ta duchowość nie pomoże nam przeżywać tajemnicy eucharystycznej. Eucharystia została nam dana, ażeby całe nasze życie, podobnie jak życie Maryi, było jednym «magnificat»”³⁷, pouczył nas o tym, że dla urzeczywistnienia się w życiu wiernych prawdy, iż Eucharystia jest źródłem i szczytem całego życia chrześcijańskiego³⁸, konieczne jest ustawiczne kształtowanie swej postawy wobec Jezusa eucharystycznego w szkole Maryi, która w tytule szóstego rozdziału tego dokumentu nazwana jest „Niewiastą Eucharystii” Maryja, Matka i Wzór Kościoła, Mistrzyni w kontemplowaniu oblicza Chrystusa, „może nas prowadzić – jak stwierdza w wymienionej encyklice Jan Paweł II – ku temu Najświętszemu Sakramentowi, ponieważ jest z nim głęboko związana”³⁹ To przekonanie o wielkiej roli Maryi jako wzorze i mistrzyni życia duchowego bardzo wyraźnie wypływa m.in. z następujących słów Jana Pawła II: „Maryja jest «Niewiastą Eucharystii» w całym swoim życiu. Kościół, patrząc na Maryję jako na swój wzór, jest wezwany do Jej naśladowania także w odniesieniu do Najświętszej Tajemnicy”⁴⁰ Idąc za sugestią Ojca Świętego należałoby

³⁶ Por. W. S ł o m k a. *Eucharystyczny rys duchowości kapłańskiej*. W: *Eucharystia – miłość i dziękczynienie* (Homo meditans. T. 9). Praca zb. pod red. W. Słomki, A. J. Nowaka. Lublin 1992 s. 201-203; S. M o j e k. *Eucharystia sercem kapłańskiej egzystencji według Piusa XII*. W: *Eucharystia – miłość i dziękczynienie* s. 209-212; A. O c h a ł. *Eucharystia w życiu duchowo-religijnym kapłana według Jeana Galota*. W: *Eucharystia – miłość i dziękczynienie* s. 213-224.

³⁷ *Ecclesia de Eucharistia* nr 58.

³⁸ Por. KK 11; KKK 1321.

³⁹ *Ecclesia de Eucharistia* nr 53; por. także: J a n P a w e ł II. List apostolski *Rosarium Virginis Mariae* nr 21.

⁴⁰ Encyklika *Ecclesia de Eucharistia* nr 53.

zgłębić sens wyrażenia: „Niewiasta Eucharystii”, przyjrzeć się związkowi Maryi z Eucharystią.

Maryja uczy wszystkich wiernych okazywania posłuszeństwa Bogu, a kapłanów (swoją postawą i słowami wypowiedzianymi do sług w Kanie Galilejskiej) okazywania posłuszeństwa Jezusowi Chrystusowi, który podczas ostatniej wieczerzy mówiąc: „[...] to czyńcie na moją pamiątkę” (Łk 22, 19), nakazał apostołom, by bez wahania powtarzali dzieło tam przez Niego uczynione⁴¹ Jan Paweł II zauważa także, że „istnieje [...] głęboka analogia pomiędzy *fiat* wypowiedzianym przez Maryję na słowa archanioła i *amen*, które wypowiada każdy wierny, kiedy otrzymuje Ciało Pańskie. Maryja była wezwana do wiary, że Ten, którego poczęła «za sprawą Ducha Świętego», był «Synem Bożym» (por. Łk 1, 30-35). W ciągłości z wiarą Dziewicy, tajemnica eucharystyczna wymaga od nas wiary na wzór wiary Dziewicy, że ten sam Jezus, Syn Boży i Syn Maryi, uobecnia się w całym swoim Boskoludzkim jestestwie pod postaciami chleba i wina”⁴² Ona, kontemplująca oblicze dopiero co narodzonego Jezusa Chrystusa, jest także dla nas wzorem okazywania miłości Chrystusowi przyjętemu do naszych serc podczas Komunii eucharystycznej⁴³

Eucharystia jest też znakiem przypominającym nam i uobecniającym dramat ukrzyżowania Jezusa Chrystusa. Maryja realizowała wymiar ofiarny Eucharystii przez całe swe życie, ale szczególnie na Kalwarii, kiedy znalazła się u stóp krzyża, na którym umarł Wcielony Syn Boży, Zbawiciel świata. Jak zauważa Jan Paweł II, „przygotowując się, dzień po dniu, do wydarzenia Kalwarii, Maryja przeżywa jakby «antycypowaną Eucharystię», można by powiedzieć «komunię duchową» pragnienia i ofiary, która będzie miała swoje wypełnienie w zjednoczeniu z Synem w męce, a potem – w okresie popaschalnym – wyrazi się w Jej uczestnictwie w sprawowanej przez Apostołów celebracji eucharystycznej – «pamiątce» męki”⁴⁴ Stwierdzając to, Ojciec Święty stawia przy tym pytanie o to, co przeżywała Maryja, kiedy świadoma rzeczywistej obecności pod postacią chleba i wina Jezusa Chrystusa przyjmowała Eucharystię, i odpowiada na nie, że na pewno przeżywała to, co wówczas, gdy poczał się pod Jej sercem Syn Boży i kiedy pod krzyżem widziała Jego Mękę i Śmierć⁴⁵ Analizując związek Maryi z Eucharystią, Jan

⁴¹ Tamże nr 54.

⁴² Tamże nr 55.

⁴³ Por. tamże.

⁴⁴ Tamże nr 56.

⁴⁵ Por. tamże.

Paweł II zwrócił uwagę na to, że kiedy Ona stała na Kalwarii pod krzyżem Jezusa Chrystusa, powierzony został Jej pieczy umiłowany Jego uczeń, który z kolei miał Ją przyjąć jako swą matkę. Ojciec Święty zauważył, iż „przeżywanie w Eucharystii pamiątki śmierci Chrystusa zakłada [...] nieustanne przyjmowanie tego daru [tj. Maryi – W. S.]. Oznacza to, że – na wzór Jana – przyjmujemy do siebie Tę, która za każdym razem jest nam dawana za matkę. Oznacza to jednocześnie podjęcie zadania upodabniania się do Chrystusa w szkole Matki i zgodę na to, aby nam towarzyszyła”⁴⁶ Ważne jest dla właściwego, owocnego dla swego życia duchowego, przeżywania pamiątki Męki, Śmierci i Zmartwychwstania Jezusa Chrystusa, jaką jest msza św., by kapłan był świadomy, że Maryja jest obecna w każdej z dokonywanych przez niego celebracji eucharystycznych⁴⁷, by ze czcią Ją podczas niej wspominał. To wspomnienie pozwoli kapłanowi duchowo znaleźć się, jak i Ona, pod krzyżem Chrystusa na Kalwarii, głębiej przeżywać czynności liturgiczne, podejmowane podczas sprawowania mszy św. Jan Paweł II stwierdza przy tym to, że: „W Eucharystii Kościół łączy się w pełni z Chrystusem i z Jego ofiarą, utożsamiając się z duchem Maryi. Jest to prawda, którą można zgłębić odczytując ponownie «Magnificat» w perspektywie eucharystycznej. Eucharystia jest bowiem, podobnie jak hymn Maryi, przede wszystkim uwielbieniem i dziękczynieniem”⁴⁸, a to jest prawdziwą „postawą eucharystyczną” „W «Magnificat» jest też – jak naucza Ojciec Święty – wymiar eschatologiczny Eucharystii. [...] Maryja opiewa «nowe niebiosy» i «nową ziemię», które w Eucharystii znajdują swoją antycypację i w pewnym sensie programowy «zamyśl»”⁴⁹ Niezwykle wymowne jest w związku z tym stwierdzenie Jana Pawła II, że dar Eucharystii służy temu, by całe nasze życie stało się – wedle wzoru, jaki mamy w Maryi – jednym wielkim, wspólnym „magnificat”⁵⁰

Ukształtowanie w sobie w szkole Maryi duchowości, którą można by nazwać duchowością eucharystyczną, tj. wypracowanie w sobie postawy przypominającej postawę Matki Bożej wobec swego Syna, Jezusa Chrystusa, na pewno pozwoli każdemu, komu się to uda, za św. Tomaszem z Akwinu – będącym również dla każdego z wiernych, a szczególnie dla kapłanów wzorem, godnego człowieka odkupionego i kapłana, przyjmowania daru Najświęt-

⁴⁶ Tamże nr 57.

⁴⁷ Por. tamże.

⁴⁸ Tamże nr 58.

⁴⁹ Tamże.

⁵⁰ Por. tamże.

szego Sakramentu – wyśpiewać, całą gorącością serca, następujące słowa, znane z pieśni eucharystycznej, zatytułowanej: *Adoro te devote*: „Zbliżam się w pokorze i niskości swej; Wielbię Twój majestat skryty w Hostii tej. Tobie dziś w ofierze serce daję swe; O, utwierdź w wierze, Jezu, dzieci Twe. [...]”⁵¹, i wypowiedzieć te, którymi zwieńcza encyklikę o Eucharystii w życiu Kościoła Jan Paweł II, wzywając nas do tego, abyśmy pozwolili na to, by „i nasza dusza otworzyła się w nadziei na kontemplację celu, do którego tęskni serce spragnione radości i pokoju [...]”⁵²

W przytoczonej przez siebie modlitwie św. Tomasza z Akwinu Jan Paweł II zaprasza adresatów swej encykliki o roli Eucharystii w życiu Kościoła do szkoły świętych, wielkich mistrzów prawdziwej pobożności eucharystycznej. Stwierdza, że ich świadectwo pobudza tych, którzy je dostrzegają, do rozważania tej wielkiej tajemnicy naszej wiary, jaką jest Eucharystia, i do wielkiej miłości do Jezusa eucharystycznego. Obok Maryi Jan Paweł II postawił za wzór godnej naśladowania postawy wobec Eucharystii św. Tomasza z Akwinu. Na pewno bez większego trudu można by wymienić jeszcze wielu innych świętych i błogosławionych, jak np. św. Maksymiliana Marię Kolbe⁵³, św. Faustynę⁵⁴, a także znanych nam osobiście ludzi świętobliwych, kapłanów, zakonników czy świeckich, którzy budzili w swym otoczeniu swoją miłością do Jezusa eucharystycznego podziw i uznanie.

Wymienione wcześniej warunki owocnego przeżywania przez kapłana tajemnicy eucharystycznej, jak to wynika z treści encykliki Jana Pawła II o Eucharystii w życiu Kościoła, w dokumencie tym są uznane za najważniejsze. Oprócz nich w encyklice tej wymienione są jeszcze inne. Ojciec Święty wymienił następujące: praktykowanie cnót wiary, nadziei i miłości (wchodzenie na tej drodze w prawdziwą komunie z Ojcem, Synem i Duchem Świętym)⁵⁵, oczywiście, chodzi tu m.in. o wiarę w prawdziwą i rzeczywistą obecność Jezusa Chrystusa, z Ciałem i Krwią, duszą i Bóstwem, pod postacią chleba i wina⁵⁶; wyrażanie wdzięczności Bogu za dar Eucharystii i łaskę kapłaństwa⁵⁷; dostrzeżenie w niej środka odnowy i umocnienia oraz włącze-

⁵¹ *Śpiewnik liturgiczny*. Red. K. Mrowiec i in. Lublin 1991 s. 295.

⁵² Encyklika *Ecclesia de Eucharistia* nr 62.

⁵³ Por. J. D o m a ń s k i. *Św. Maksymilian wobec Eucharystii*. Niepokalanów 1987

⁵⁴ Por. *Dzienniczek* nr 1804-1928.

⁵⁵ Por. *Ecclesia de Eucharistia* nr 36.

⁵⁶ Por. tamże nr 9, 11-20.

⁵⁷ Por. tamże nr 7.

nia w Chrystusa i zjednoczenia z innymi ludźmi⁵⁸; trwanie w łasce uświęcającej⁵⁹ i przystępowanie do sakramentu pokuty dla godnego przyjmowania Komunii⁶⁰; codzienne celebrowanie Eucharystii i znajdowanie przez celebransa w Ofierze eucharystycznej prawdziwego centrum swojego życia i posługi, a także duchowej mocy, tak niezbędnej dla jak najlepszego wypełniania różnorodnych zadań pasterskich⁶¹; otaczanie kultem Eucharystii również poza mszą św., adorowanie Najświętszego Sakramentu⁶²; troska o jak najgodniejsze sprawowanie Eucharystii, realizowanie posługi eucharystycznej, z czym wiąże się praktykowanie modlitewnego przygotowywania się do tych czynności i dokonywanie dziękczynienia po ich zakończeniu⁶³; posiadanie świadomości tego, że w czasie celebrowania Eucharystii działa w zastępstwie Chrystusa (*in persona Christi*)⁶⁴; ściśle jednoczenie się z modlitwą Chrystusa, Najwyższego i Wiecznego Kapłana oraz troska o piękno celebracji eucharystycznej⁶⁵

ZAKOŃCZENIE

Żyjemy w czasach tzw. horyzontalizmu, zeświecczenia, a nawet antyteizmu, ale zarazem – odczuwania wielkiego głodu Boga, pragnienia ujrzenia świadectwa życia prawdziwie chrześcijańskiego i tęsknoty za świętością. Eucharystia jest darem, który może te wszystkie głody ludzkie zaspokoić, wyzwolić człowieka z nędzy. Ona, źródło i szczyt życia chrześcijańskiego, jak naucza Kościół, winna znaleźć się w centrum życia ludzkiego, bo może pomóc każdej osobie ludzkiej spotkać się i zjednoczyć z dawcą wszelkiego dobra, pokoju i prawdziwej radości, osiągnąć pełnię człowieczeństwa, doskonałość, która jest zadana przez Stwórcę każdemu człowiekowi.

Do umieszczenia Eucharystii w centrum swego życia szczególnie zobowiązani są, jak to wynika z przeanalizowanych dokumentów nauczania Kościoła,

⁵⁸ Por. tamże nr 21-25.

⁵⁹ Por. tamże nr 36.

⁶⁰ Por. tamże nr 36-37.

⁶¹ Por. tamże nr 31.

⁶² Por. tamże nr 25.

⁶³ Por. tamże nr 31.

⁶⁴ Por. tamże nr 52.

⁶⁵ Por. tamże nr 47.

jej służy – kapłani. Dzięki kształtowaniu swej postawy wobec Jezusa eucharystycznego w szkole Maryi i świętych, a także wypełnianiu innych warunków owocnego przeżywania tajemnicy eucharystycznej, nie tylko bardziej się uświęcą, ale będzie im z pewnością łatwiej promować i formować w tych, do których są posłani, duchowość eucharystyczną.

BIBLIOGRAFIA

- B a r t n i k Cz. S.: Chleb życia. Rozważania dogmatyczne o Eucharystii. Lublin 1987 s. 23-31, 63-68.
- B a r t n i k Cz. S.: Dogmatyka katolicka. T. 2. Lublin 2003 s. 682-729, 759-777.
- B o u y e r L.: Celebrowanie Eucharystii a modlitwa w Duchu. W: Eucharystia (Kolekcja Communio. T. 1). Red. L. Balter, K. Czulak, P. Góralczyk. Poznań–Warszawa 1986 s. 306-317.
- D u r r w e l l F.-X.: Eucharystia sakrament paschalny. Przeł. L. Rutowska. Warszawa 1987.
- G l e m p J.: O Eucharystii. Wybór przemówień z okazji II Kongresu Eucharystycznego w Polsce. Warszawa 1987 s. 37-66.
- G r a n a t W.: Ku człowiekowi i Bogu w Chrystusie. Zarys dogmatyki katolickiej. T. 2. Lublin 1974 s. 107-110, 184-185, 217-263.
- G r z e ś k o w i a k J.: Oto wielka tajemnica wiary. Poznań 1987 s. 130-157, 185-211.
- M o j e k S.: Eucharystia sercem kapłańskiej egzystencji według Piusa XII. W: Eucharystia – miłość i dziękczynienie (Homo meditans. T. 9). Praca zb. pod red. W. Słomki, A. J. Nowaka. Lublin 1992 s. 205-212.
- O c h a ł A.: Eucharystia w życiu duchowo-religijnym kapłana według Jeana Galota. W: tamże s. 213-224.
- O z o r o w s k i E.: Eucharystia w nauce i praktyce Kościoła katolickiego. Poznań 1990 s. 179-385.
- P a w ł o w i c z Z.: Człowiek a Eucharystia. Gdańsk 1987 s. 62-68.
- R a k R.: Eucharystia w życiu chrześcijańskim. Studium teologiczno-pastoralne o integralnym rozumieniu i pełnym przeżywaniu Eucharystii. Katowice 1984 s. 120-139.
- S a l e s M.: Eucharystia źródłem i istotą życia chrześcijańskiego. W: Eucharystia (Kolekcja Communio. T. 1). Red. L. Balter, K. Czulak, P. Góralczyk. Poznań–Warszawa 1986 s. 295-305.
- S e r e m a k W.: Znaczenie Mszy św. dla duchowego życia kapłana. „Dobry Pasterz” 1999 z. XXIII (styczeń-czerwiec) s. 151-161.

- S ł o m k a W.: Eucharystyczny rys duchowości kapłańskiej. W: Eucharystia – miłość i dziękczynienie (Homo meditans. T. 9). Praca zb. pod red. W. Słomki, A. J. Nowaka. Lublin 1992 s. 193-203.
- S ł o m k a W.: Duchowość kapłańska. Lublin 1996 s. 203-211.
- S z a f r a ń s k i A. L.: Wierzyć w Chrystusa i żyć Ewangelią. Bytom 1997.
- S z k o d o ń J.: Odpowiedzi na 101 pytań o duchowość w życiu codziennym. Kraków 2004 s. 89-134.
- Ś w i e r z a w s k i W.: „Do końca ich umiłował” Rozważania o Eucharystii. Poznań 1987 s. 74-91.
- T y r a w a J.: Duchowość eucharystyczna. W: Eucharystia. Praca zb. pod red. J. Kruciny. Wrocław 1987 s. 97-122.
- V e r l i n d e J.-M.: Duchowość kapłańska w nauczaniu Jana Pawła II. Warszawa 2004 s. 133-151.
- Z u b e r b i e r A.: Eucharystia – obecność Chrystusa w Kościele. W: Eucharystia. Praca zb. pod red. J. Kruciny. Wrocław 1987 s. 55-67.

THE PRIEST TOWARDS THE EUCHARIST –
THE GREAT MYSTERY OF OUR FAITH

S u m m a r y

When the priest adopts a proper attitude towards the Eucharist, he can meet and be united with the giver of all good, peace, and the source of true joy, reach perfection which is given to man by God. In order to remind priests of the need to make this attitude perfect, the author showed first the essence of the Eucharist, then the role which it plays in the spiritual life of the priest. Eventually, he pointed out – on the basis of John Paul II's teaching – that it is necessary to satisfy an extremely important condition to fruitfully live through the Eucharistic mystery. This condition is to shape the attitude towards Eucharistic Jesus in the school of Mary and the saints.

Translated by Jan Kłós

Słowa kluczowe: Eucharystia, istota Eucharystii, Jezus eucharystyczny, kapłan, Maryja, tajemnica eucharystyczna, życie duchowe kapłana.

Key words: the Eucharist, the essence of the Eucharist, Eucharistic Jesus, priest, Mary, Eucharistic mystery, spiritual life of the priest.